

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԱՐՏԱՍՍՈՂՈՒՄ

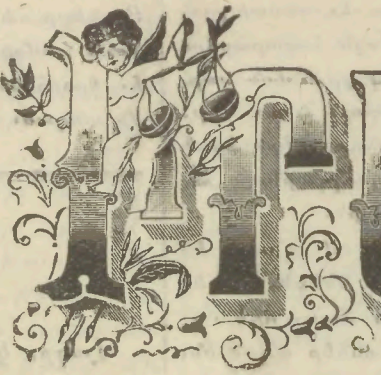
Երկու քիւր մէկ ծրարով
Տարեկան 14 Ֆր.
Վեցամսեայ 7 Ֆր.

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլար
Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆՈՒԿ

Ծախցման տողը
20 ամսիս

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔԵԱԲԹԻ ԵՒ ՀԱՐԱԹ

Rédaction du Journal

«Iraouunk»

VALENA (du 12e)

Редакция

на РѢСТНИКЪ

«Р ВУНК»

ВАРНА

Գրադրանք եւ չին
ըրադր

ԷԶՄԻԱԾԻՆԸ ԵՒ
ՊՈՒԼԿԱՐԱՅՈՒՆԸ

Պուլկարայեան երկար տա-
լիներէ իվեր այս երկրի մէջ
ազգային կազմակերպութիւն մը
կամ առաջնորդական վիճակ մը
հաստատելու համար Պատրիար-
քարանով օրօրուելէ և ամուլ
ջանքեր թափելէ յետոյ վերջա-
պէս համոզուեցանք թէ մեր ցա-
ւին դարմանը գտնելու համար,
քաղաքական ներկայ հանքա-
մանքներու մէջ, սխալ գուռ կը
զարնենք կոր: Պատրիարքարանը
մեզ պէտք եղած սպեղանին մեզ
չը տար, չը կրնար տալ կամ ե-
թէ տալ, չէ այն սպեղանին որ
մեզ պէտք է, այլ տարբեր դեղ
մը, թունախառն դեղահատ մը
ոճրագործին մատերովը շինուած:

Ուստի մենք մեր երեսը դար-
ձուցինք դէպի էջմիածին Ամե-
նայն Հայոց Հայրապետին, անկէ
ստանալու համար մեր պէտքին
գոհացումը, մեր ցաւին դարմա-
նը, Բայց դժբաղդաբար, մեր
բաղդէն, մեր դիմումը այն տե-
սակ ժամանակի յը հանդիպեցաւ
որ էջմիածինը զեկը վնասուած
և ալեկոծութեան բռնուած նաւի
մը մէջ տիրող կացութիւնը կը
ներկայացնէ: Նաւապետը որչափ
որ ի բնէ բարի տրամադրու-
թեամբ օժտուած ու գթասիրտ
եղած լինի, ալիքները չեն թո-
ղուր որ իր նաւին իր ուղած
ուղղութիւնը տայ և հեռուէն
զինք կոչող ձայնին օգնութեան
հասնի հարկ կղած կերպով: Էջ-
միածնի այդ ալեկոծ վիճակին
իբր նորագոյն ապացոյց հոս դը-
նենք Մշակի վերջին թիւէն հե-
տեւեալ տողերը որոնց ստորա-
գծումները մերն են.

«Էջմիածնից եկած նամակները ցոյց
են տալիս, որ այնտեղ մի խումբ թիֆ-
լիսից գնացած անձինք՝ դաշնակցական
գրոհից՝ այնատուր են զանազան տե-
սակ ձևաւորումներով եւ ինտրիգներով վե-
հաւանական կամաւորայի միջոցով,
ստիպել որ Յովնանեան զպրօցի տե-
սուչ պ. Լ. Սարգսեանը արձակվի գլ-
րօցից եւ նախկին հոգաբարձութեան
կողմից օրինաւոր որոշմամբ արձակված

մի քանի վարժուհիները շուրջ ընդուն-
վեն պաշտօնի մէջ: Ձեռք հասկանալով
միևեք երբ հայոց կաթողիկոսական
դիւանատունը խաղաղի պէտք է դառ-
նայ շնորհիւ այն հանգամանքներին, որ
էջմիածնի միաբանութեան մէջ չեն
կարողանում կամ չեն ուզում գտնել
այնպիսի դիւանապետ, որ չենթարկվի
կողմնակի ապօրէն ազդեցութիւնների:
Հասկանայ թէ կաթողիկոսական կողմ-
դակը խաղաղի չէ, եւ էջմիածնի
դիւանատան դուրը չէ զբաղվել ար-
ձակված վարժուհիներին, ուսուցիչների
գործերով, քանի որ դրա համար կան
անմիջական իշխանութիւններ—թե-
մական առաջնորդ, հոգաբարձութիւն,
տեսուչ: Միթէ կարգապահութիւնը
ասված բանը գոյութիւն չը պէտք է
ունենայ կաթողիկոսական դիւանատան
եւ դիւանապետի համար: Եւ, վերջա-
պէս, միթէ չէ հասել ժամանակը թող
չը տալու որ կուսակցական ձևաւոր-
մանը վերջ գտնեն եւ էջմիածնում տի-
րի արդարութեան, օրինակութեան
սկզբունքը:

Մեր ազգային ու եկեղեցա-
կան բարձրագոյն հաստատու-
թեան այս օրուան այդ ցաւալի
վիճակը բնականապէս մեր սըր-
տին ծանր ազդելով հանդերձ,
մեզ կը թելադրէ որ մենք աւե-
լի արթնութեամբ վերաբերուինք
մեր իրական պէտքերուն և շըր-
ջահայեաց ու հոգատար ըլլանք
մեր շուրջ անցած դարձածնե-
րուն, լրջօրէն քննենք մեր ազ-
գային ու եկեղեցական իսկական
չահերը, և վարդապետն ասաց-
ի միամտութիւնը իսպառ հեռա-
ցները մեզմէ: Այո՛ սկէպտիք
ոգով պէտք է վերաբերուինք
նոյնիսկ դէպի մեր կաթողիկո-
սական Աթոռը ու անկէ բղխած
կոնդակները, երբ փաստերը կա-
ղաղակն թէ այդ նուիրական ու
սրբազան Աթոռը այսօր յեղափ-
կուսակցութեան մը գործին
մատնուած ու ճնշումներուն և
էնթրիգներուն ենթարկուած է, և
այդ շնորհիւ «կաթողիկոսական
կոնդակները խաղաղի» դառ-
նալու վրոյ են: Կաթողիկոսը
ինք իր կամքին կատարեալ տէ-
րը չէ-օրովհետեւ անոր դիւանա-
տունը կառկած ձեւերով մէջ
է, և ինք վեհափառը վերջին
տարիներու հարուածներէն սաս-
տիկ ազդուած մտամոլոր ժամեր
կունենայ: այս ցաւալի պարտ-

գան կը հաստատուի նոյն ինքն
նուիրակ Ս. հօր վկայութեամբ:

Այսօր լուրջ գործի մը առջե-
կը գտնուինք Պուլկարայեան
կաթողիկոսական կոնդակով մեզ
ներկայացող վարդապետը չէ ե-
կած մեր վրայ բարձրէն ստաց-
ուած հրաման մը գործադրելու,
այլ եկած է մեր յայտնած բաղ-
ձանքին համաձայն՝ պուլկարա-
հայութիւնը առաջնորդով մը
օժտելու համար ժողովուրդի
կամքին իրագործումին ծառա-
յելու: Ուստի վարդապետը միայն
միջոց մըն է, իսկ բուն գործը
մենք պուլկարահայերս ենք որ
պիտի կատարենք: մենք պիտի
ընտրենք մեր պատգամաւորնե-
րը մեր ազատ քուէներովը, մենք
պիտի գծենք մեր պուլկարահայ
սահմանադրութիւնը, մենք պի-
տի ընտրենք մեր Առաջնորդը,
իսկ էջմիածինը ուրիշ բան չունի
կատարելիք, բայց միայն հաս-
տատել ու վաւերացնել մեր
ընտրածը և որչաժը, Հեռա-
պէս մեր տեղական ու ներքին
ազգային գործերու տէրը և զե-
կավարը մենք ենք, իսկ էջմիա-
ծինը միայն ձեւակերպական գե-
րիշխանութիւն մըն է:

Ուստի գիտնանք առանց խօս-
քերէ շանալու խորհրդի ընտրել
և որոշել: մեր անհոգութեան,
մեր սխալին վնասը մենք է որ
պիտի կրենք:

ԵՐԿՐԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Կամարի Բ. գիւղէն սեպտ. 3 թուա-
կիւ նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ
տողերը:

Շուրջ 3-4 տարիներէ ի վեր
բունի ծխախոտ ծախող վայրագ
և կատաղի Լազէրէն Կամարի
հայաբնակ գիւղերուն քաջածը
չատ եղած է: Թէեւ տեղիս կա-
ռավարութիւնը կամայ ակամայ
հսկողութիւն կընէ, բայց հարկ
եղածին չափ ուժ չունենալուն
պատճառաւ չը կրնար ազդել: Ա-
ռաջ գրած էի թէ 3 շորի գող-
ցած են Լազերը, թուականէս 3
օր առաջ ևս 3 շորի գողցան ա-

նք: Ժողովուրդը ահ ու ո
սարսափի մէջ է. կալուկաւոր ժառ-
մանակ է, խեղճ գիւղացին ըս-
տիպուած է գաշտը երեսի վրայ
թողուլ իր ձմեռուան ուտեստը:

«Երկու շաբաթ առաջ վառեան
Ոստիանին տունը կողպտեցին.
տարին ինչ որ արժէքաւոր էր,
վնասը 35 ոսկի կը հաշուեն: Բո-
լոր պատահածները գրելու հա-
մար օրեր զոհել պէտք է: վեր-
ջապէս այն աստիճանի հասած է
վիճակնիս որ դեղ ու դադար
չունինք: ալեկոծուած ժողով մը
երեսը գտնուողի կը նմանինք,
տեսները հովը ուր կը տանի: Կը
խնդրեմ սիրելի եղբայրներ, օր
առաջ իմաց տուէք արտասահմա-
նի ընդհանուր եղբայրներուն:
օր առաջ փութան իրենց ծնո-
ղաց և սիրելիներուն նիւթական
օգնութիւններ հասցնել թէ ոչ
աղքատութիւնը գուռը կը հաս-
նի:

«Կառավարութիւնը հարկերու
մասին հիմայ ուրիշ մէթօտ մը
կը գործածէ: երեք օր առաջ
գիւղապետին կ'իմացնէ թէ 3 օր
վերջը հարկահաւաքը կուգայ,
պէտք է նշանակուած գումարը
վճարուի պարտաճանաչ ըլլալով՝
իսկ չը վճարողը պէտք է ցոյց
տալ որ ըստ մեր հրամանին գոր-
ծադրուի:»

Գարբերդէ գրուած նամակէ մը Չայն
ի մէջ այլոց հետեւեալ սրտամորմօք
տողերը քաղած է.

Ուր պիտի մնայ վիճակնիս,
չենք գիտեր: Յուսահատեր մնա-
ցեր ենք: Ամեն բան ձեռքէ ե-
լեր է: Պատիւ, զգացում, ո՞վ ինչ
ընէ, եթէ առաջ 20 տուն պտը-
տէիր, մինակ տան մը մէջ օղի
կը գտնէիր, հիմա մէկ տան մը
մէջ քսան տեղ օղի կը գտնես:
«Ուտենք, խմենք, վազը պիտի
մեռնինք» կ'ըսեն շատերը: Ինչ
ալ որ ըլլայ հոգերնին չէ: Ասոր
համար անբարոյականութիւնը
կը շատնայ: Մարդոց խմելը թե-
րեւ այնքան գէշ չէ, բայց կի-
ներն ալ կը խմեն, և արդէն ու-
նոնք են պատճառը շատ մը

մեզքերու. Հայ կենեքու հին տի-
պար կարծես կորսուելու վրայ
է իրեն պարկեշտութեամբ ու
ամօթխածութեամբ:

Եթէ այս կերպով չարունակ-
ուի, ալ սերիշ ջարդի մը հարկ
չի մնար, կը փճանանք, կ'եր-
թանք...

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վովկասի մէջ հայ-թրքական
ընդհարումները այս օրերս դադ-
րած են. բայց թուրքերը կամ
աւելի ճիշտ անոնց աւազակու-
թեան հակամէտ մասը մասնակի
գոյուլթիւններ և սպաննութիւն-
ներ կը գործեն դեռ:

— Զանկէզուրի փախտական-
ները խաղախներու հսկողու-
թեամբ իրենց տեղերը կը դար-
ձուին:

Մասիսի ստորոտները շրջա-
գաղղ պահակ զօրքերու և խումբ
մը իսլամ աւազակներու միջև
սեպտ. 16ին կատաղի ընդհարում
մը պատահած է. 2 քիւրտ և 1
թուրք սպանուած իսկ միւսները
փախած են:

— Պաթուրի արուարձանները
իր կառքով պտըտած ատեն Շուէ-
տի փոխ հիւպատոսը մահացու
կերպով վիրաւորուեցաւ: Մար-
դասպանները ազատ են:

— Պագուի հարուստ թուրքե-
րէն մէկը սպանական նամակ
մը ստացեր է անիշխանական
խումբի մը կողմէ որ կը պահան-
ջէ 300,000 ռուպլի: Այս խաղ մը
ըլլալ կը կարծուի, որովհետեւ Պա-
գուի անիշխանական գոմիւնիստ-
ներու խմբակը յայտարարութիւն
մ'ուղղած է Պագու լրագրին ըսե-
լով թէ իրենք ուէ թուրքէ դը-
րամ չեն պահանջած, այդ տեսակ
նամակները պաշտօնական լրտես-
ներու գրգռում են:

Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ

19

ԻՍԶԱԿԱՊԵՏԸ

ՄԻՍԵ ԱՌԱՋԻՆ

— — —

ՃԱՋՎԱՐ-ՊԵՏ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Արդարեւ, 1896ի գարնան իրիկուն
մը քաղաքին գիկնապահ մ'եկաւ իրեն
ու իմացուց թէ Արտակարգ քննիչը
պիտի գար եւ երկու օրի չափ հիւր
պիտի մնար:

— Այո՛, այդպէս ըլլալ կը յուսայի.
միմիջեք ձախլար պէկ ինքնիրեն: Թո՛ղ
գայ... նայինք վրայի չապիկն ի՞նչ
գոյն է: Թէպէտեւ չ'եմ սխալիմ մտա-
ծուեցերուս մէջ, սակայն փորձելը
միշտ խելացութիւն է:

Այն օրը ձախլար պէկ քիչ շատ
պատրաստութիւններ տեսաւ, ընդունե-
լու համար իր բարձրաստիճան ու ի-

Փոխարքան հրամայած է Պա-
գուի նահանգապետին ամեն տե-
սակ միթիւններ և զանազան կու-
սակցութիւններու նիստեր ար-
գելել:

— Բուժայիսի նահանգը, Գու-
րիա և Մինգրէլիա այսինքն բուն
Վրաստան զրկուած պատժական
զօրագունքերը կը նեղեն վրացի
բնակչութիւնը. գիւղացիներուն
հրամարուած է մէկ շաբաթէն վը-
ճարել պետական յետնեալ տուր
քերը:

— Տիգրիսի հաշտարար դատարա-
նի բարտեղարը կողոպտուեր է
գողերը 1600 ռուպլի տարած են:

ՅՈՑՆ ԵԿԵՂԵՅԻՆԵՐՈՒ ԳՐԱՌՈՒՄԸ

— — —

Կիրակի օր Վառաշի քաղաքի թեման
մեծագոյն մասը մասնաւորապէս յոյն
հասարակութիւնը յիշատակելի օր մը
անցուց: Պուրկար Բաթուր պէյընը
(տոհմաւէրք) կրկին գործի վրայ էին:
Այդ ընկերութեան անդամները քաղա-
քին քանի մը կնոթէն նուազախում-
բերու ազմուկովը հետաքրքիրներու
ամբուս մը իրենց կցած յատկացան
գէպի Յոնաց առաջնորդարանիստ ե-
կեղեցին. ոստիկանութեան արգելքը
եւ մղեցին եւ նոյնիսկ ոստիկանապե-
տը հրճուկովը մէկ կողմ քշեցին:

Ժամը 11 էր, Յոնաց առաջին թա-
ղին մէջ փողոցները եւ պատուհան-
ները յոյն մը գլուխը չէր երեւար:
Ամբոխէն գալիս իմանալով յոյն քահա-
նաները եւ պաշտօնականները բոլորը ե-
կեղեցին թողած փախած էին: Բակը
մանկովը Բաթուր պէյընի տառնին
գործը եղաւ զանգակները հնչեցնել,
որով պուրկար, թուրք, հրեայ եւ մի-
անքանի մը հայ հետաքրքիրներու
բազմութեամբ մը տաճարը, բակը եւ
փողոցը լեցուեցան: Տ. Նիքօլա Տրա-
կուլէվ ծափերու մէջ աթոռի մը վրայ
բարձրանալով ատենաբանեց սա բո-
վանդակութեամբ թէ այս եկեղեցին
չենուած ատեն դաւանին մէջ հանգա-
նակութիւն կատարելով ծախք հոգա-
ցուցած է եւ քանի որ այսօր Վառա-

ազօր հիւրը:

— Կառավարութեան մարդոց աչքը
շարունակ պատին է մտածեց ինք-
նիրեն. հետեւաբար ձեռքէս եկածը
պետի ընեմ որ աւելի մտեմ թափա-
ցեմ անոր հոգւոյն խորը:

Արտակարգ քննիչը տասնեկու ձիա-
ւոր ոստիկաններով հետեւեալ օրը
վերջալուստ ատեն գիւղը իջա:

Վեղիքի աստիճանով քննիչը շատ
տարիքոտ չէր, բարձր հասակ մը,
յաղթ մարմին մը եւ ծանր կերպարանք
մ'ունէր: Ոսկի թեյերէ հիւսուած հա-
մազգետը չափազանց չքեղ կ'երեւար
ու անոր կազմուածքին տեսակ մը
խորհրդաւոր երեւոյթ մը ցայտ կու-
տար:

Ձախլար պէկ յարգանքով մ'ընդու-
նեց բարձրաստիճան վեղիքին ու հիւ-
րանոցն առաջնորդեց ետքը, ըստ ցե-
ղապետական սովորութեան, անոր ոտ-
քերը լուալ տուաւ ու նարկիլէ մը
հրամցուց:

— Գեղեցիկ է գիւղիդ ընդարձակու-
թիւնը, ձախլար պէկ, ըսաւ Արտա-
կարգ քննիչը, այնպիսի ձայնով մը
որուն մէջ կը խղճուէր հոգւոյն ամբողջ

գաւառը պուրկարական է. այս եկեղե-
ցին ալ պուրկարական պէտք է ըլլայ:
Ահագին ամբոխին մէջէն 8-10 ձայն
ճշմարիտ է աղաղակեց, եւ ուստի քա-
նի մը անձեր եկեղեցւոյն հոգաբարձու
հոգակուեցան եւ ատով գրաւման գոր-
ծողութիւնը լմնցած եղաւ: Նաեւ եր-
կու պուրկար քահանաներ թերուեցան
անմիջապէս, որոնք պուրկարներէն ա-
րարողութիւն կատարեցին:

Գրէթէ միեւնոյն ձեռով գրաւուե-
ցան նոյն օրը Բանայի եկեղեցին եւ
ուրիշ եկու յունական մատուռներ:

Նաեւ երեք վարժարաններ աւաճ են:
Իրարեւարողութիւն Յունաց նոյն օրը
Ն. Ա. Բ. Իշխանը քաղաքիս մօտ գրու-
նուող էվքսինօկրատ պալատը ժամա-
նած ըլլալով, Յոյները առիթէն օգուտ
քաղեցին. Իշխանին թախանը որ
իրենց դէմ գործուած այս զրկանքը
զարմանաւ:

Նոյն օրը միեւնոյն ժամուսն Յրան-
սացի կրօնաւորներու հիմնած վարժա-
րանին մօտ երկու յոյներու եւ պուր-
կարի մը միջեւ խաղողի համար սնձ
նական կռիւ մը ծագելով, մայրապետ-
ները թուրք կ'այլ, հիւպատոսներու ն
լուր փութացուցած էին թէ իրենց
վարժարանին դէմ ալ ցոյցեր կ'ըլլան:
Այս լուրին վրայ Յրանսայի եւ Անդ-
րիոյ հիւպատոսները աճապարած էին
դէպի իշխանական պալատը:

Ն. Ա. Բ. Իշխանը անմիջապէս խիստ
հրաման տուաւ. եւ իր մօտ գտնուող
Սօֆիայի ոստիկանապետ Միխայիլովը
եւ զինուորական հրամանատարը քաղաք
փութացուց: Անոնք վաշտ մը զօրքով
եկան եւ յոյն քահանաները իրենց տու-
ներէն հանելով եւ յաճնեցին եկեղե-
ցիներու բանալիները եւ սկսան Բո-
տուր պէյընի պարագլուխները ձեռ-
րակալել:

Նաեւ գաւառապետի տեղեկագրին
վրայ ներքին գործոց նախարար Մ.
Բէթքովը հրաման տուած ըլլալով
խստութեամբ վարուիլ Բաթուր պէյըն
ու դէմ եւ դատի ենթարկել զանոնք
ոստիկանութիւնը հետեւեալ օրն շարս
նակեց ձեռքաւարութիւնները եւ 40-ի
չափ մարդիկ բանտարկուեցան, որոնց
մէկ մասը ցարդ բանտը կը մնայ եւ
միւսները 2000-ական Փր. երախաւո-
րութիւն տալով ելան:

Ընդհարում եւ արիւնահեղութիւն
բնաւ տեղի ունեցած չեն, ուստի չենք

արտայայտութիւն: Տարակուս չը կայ,
նախամիտ է ձեզի համար ասանկ օ-
ղասուլ ու կենդանու տեղերու մէջ
ապրել, քան երբէք ժողովուրդը քաղաք
մը, ուր մարդս չը կրնար աղաթօրէն
վայելիլ բնութիւնը:

— Ծշմարիտ է, մեծ-վեղիք, նկատել
տուաւ ձախլար պէկ, ժպիտ մը սա-
հեցնելով իր չրթանց վրայ: Ես չ'եմ
սիրած քաղաքային կեանքը. եթէ պա-
տահի որ քաղաքը մնամ օր մը, չափա-
զանց կը նեղուիմ ու քնուցիւն ինծի
նեղ կուգայ կարծես:

— Այս կողմերը ֆլաներ կ'ան:
— Մէկ երկու քրդարնակ գեղերու
մէջ կան:

— Ի՞նչ լիզուով կը խօսին:

— Գիտեն իրենց մայրենի լեզուն...
բայց սովորաբար քրդերէնը կը գործա-
ծեն:

— Եկեղեցի ունին:

— Կան գեղեր որ ունին. իսկ մե-
ծաւ մասամբ գուրկ են կրօնական ա-

րարողութիւններէ:
— Ատոնք հարստա՞կ են ձեզի:
— Այո՛... գրեթէ հողային կալուած-
ներ չ'ունին:

կարծեր որ ծանր պատիժի ենթականեր
գտնուին:

Կը տեղեկանա՞նք թէ կիրակի գիշեր
Յոյները եկեղեցիները եւ ստանալ-
նուն համար փառաբանական աղօթք
եւ ջրօրհնեքներ կատարէր են քանի
մը անգամ:

Ա. Զ. Գ.

Վաղը, կիրակի 1 հոկտեմբեր
Վարազայ Ս. Խաչի տօնին և Վե-
հախաւ Հայրապետին Օծման
14-րդ տարեդարձին առթիւ
Ն. Ս. Օծութեան եւրոպայի հայ
գաղութներ Նուիրակ Գեորգիոս
Տէր Տաճատ Վ. Հանդերձեալ է
հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատու-
ցանել և իւր պերճախօս քարո-
զութեամբ հոգեւորապէս մխիթա-
րել բարեպաշտ ժողովուրդը:

Զայս իգիտութիւն բարեպաշտ
ժողովրդեան կը ծանուցանեմք
Թաղ Խորհուրդ Ս. Սասիս եկեղ
(Կնիք)

Ռ. Ռ. Ի. Ս. Ա. Հ. Ա. Յ. Ո. Յ.

ՈՒՂԱՆ ԱՆՈՒՄԻ ԹԻԹԻԵԼԸ

Նուիրակ Տէր Տաճատ վարդա-
պետի տրուած կոնգակին միջո-
ցաւ Պուրկարայոց հետեւի
յանձնարարուած Ռուսահայ սահ-
մանադրութեան հրահանգը հե-
տեւալ յօդուածներէն կը բազ-
կանայ զորս գործադրելու հա-
մար մեր տեղական պայմանները
նկատողութեան պիտի ասնուին:

ՀՐԱՀԱՆԳ

1. Առաջիկայ օգոստոս 15 ին դո-
մարուելու է Ռուսիայի սահմաննե-
րում ապրող հայ ժողովրդի բնութեալ
պատգամաւորներ կեցողական ժողո-
վը:

— Թախալի ժամանակ ունէ՛ք ձեռ-
ք մը չը կ'ընէք:

— Ի՞նչ ունին որ... կայի կտրած
վերմակ մը ու պատտած չապիկ
մը կը տեսնենք վրանին:

— Գիտի՛ք թէ... սակայն յանդան-
ք որո՞ւն է... չէ՞ որ պատճառը քա-
նի մ'անկարգ խռովարարներու սրիկա-
յութիւնէն յառաջ եկաւ. չէ՞ որ ներկայ
գրութիւնն իրենք իրենց ձեռքով պատ-
րաստեցին: մէկ խօսքով՝ չէ՞ որ փո-
րած փոսերուն մէջ իրենք ինկան...
Տեսէ՛ք, եկածէս իվեր, ուր որ գացի,
բոլոր քննութեանց մէջ չը գտայ
անխիղճ քայլ մը... ամեն տեղ պատ-
ճառ տուած են կողոպտուելու եւ ա-
ւերելու:

— Ինչպէ՞ս...

— Ինչպէ՞ս պիտի ըլլայ. ոչխարի
միամտութեամբ հետեւած են քանի մը
վաղեմի շարագործներու եւ սկսած են
ապստամբական շարժումներ ցոյց տալ.
հայտարարելով կառավարութեան թէ՛
«քուրտ պէկերը անբարոյական են,
վայրենի են եւ կը հարստահարեն զի-
րենք»: Ահա՛ շարժառիթը զոր պար-
տաւորուած իմ արդար նկատելու: Ուշ

Ապօնէլէրիմիզէ պօրճու-
րընը կէօնտէրմէլէրի րէճա
օլունուրիֆէօյլէրտէ օլանլար Տօպ-
րիչսէ Մ. Սիսակեանա վէ Սի-
լիստրէտէ Մ. Արթաքի Սարգիս-
եանա էօտէյէ պիլիլիլէր :

«Իրաւունք»ի պատասխանները
Սուսան Ս. Ի. — Ստացանք 14 ֆրը,
որով վճարած եղաք մինչեւ 1907 յու-
լիս :
Սիւսանի Պ. Ա. — Ստացանք 7 ֆր.
Գրայիլի Գ. Միքայէլեան — Ձեր 34 ֆր.
պարտքը զրկեցէք կամ ուղղակի մեզ
եւ կամ Պելկրատ Տ. Սահակ Գէօրգեա-
նի :
Նոյնը կը խնդրուի Սիրպիոյ մէջ
գտնուող մեր օրիշ բաժանորդներէն :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹՈՒՐԿԻԱ

Սթանպօլտան սեպտ. 27 Թա-
րիլիլէ պիլիլիլիլիլ տիր-«Սուլ-
թան սէրայ պաղչէսինտէ ֆայ-
թօնտա կէզէր իքէն խասթալան-
մըշ անսլզըն, աճէլէ սէրայ սօք-
թօրլարընտան մատա խասթահա-
նէտէն տախի Թապիպ իպրահիմ
բաշայը կէօթիլիլիլիլէր :

— Մանաստըր վիլայէթինտէ
Ֆէլայչինա քէյիլնտէ պուլկար
Քօստանըն խանէսինտէ պիր Բուժ
չէթասը կիրուպ, օրատա 13 պուլ-
կար էօլտիլիլիլ օլտըղը Սէլա-
նիքտէն Սթանպօլ Թարիքի իլէ
պիլիլիլիլիլ տիր :

Քէզա Ջէյնիկ քէօյիլնտէ պիր
րուժ չէթասի պիր պուլկար էվի-
նի երգմըշ վէ 3 քէյիլ էօլմիլ :

— 17 քէյիլիք պիր րուժ չէ-
թասը հիւքիւմէթ Թուլմուշ
տըր :

— Շիմտիյէ գատար Սուլթան
Թիւրքիատա էլէքթըրիք Թէսի-
աթընտան գօրգմագտա ըտը. չու
կիւնլէրտէ Թէպտիլի ֆիքըր իտէ-
րէք Սթանպօլըն էքսէրի Թա-
րաֆլարընտա վէ Հալէպտէ էլէք-
թըրիք լամպալարը վէ Թըրան-
վալարը Թէէսիս իթմէք իչիւն
պաղը բաշալարա իմթիաղլար
վէրտի վէ տահա վէրէճէք իմիշ
Պու իմթիաղլար ատիլիյէ նա-
ղըրընա, Շէրիլ-խսմա, Թօքհանէ
միւրիչինէ վէրիլմէսի չօքլարըն
Թաճուպը մուճիպ օլիյօր իսէտէ
պիղճէ Թապիլի կէօրիւնիյօր Ջիրա
Սուլթան եագընտա էօլէճէկինէ
գանի օլմուշ օլուպ, Թախթընա
քէնտի քիւչիկ մախտուժըն օ
Թուրթմագ իչիւն պու իմթիագ-
լարը վիւքէլա վէ րէճալը տէվ-
լէթէ ըրչլաթ վէրմիշ օլիյօրքի
օնլար երլտըղտաքի հայտուլար-
իլէ պիր օլուպ Պիւրհանէտտիլի
բատիլահ իլան իթիլիլիլէր :

— Մակէթոնիանըն իւշ վիլա-
յէթլէրինտէ իվրոքալը ժանտար-
մալարըն վէ զապիթլէրին գալ-
տըրըմասը իչիւն Պապը Ալի
տէվլէթլէրէ միւրաճաթ իտէ-

ճէք իմիշ զիրա մէքըիւր 3 վիլա-
յէթ իչիւն Թէրթիպ օլընան պիւտ-
ճէ 700,000 լիւրա աչըզ վէրմիշ :

— Եէմէնտէն Ֆէյզի բաշա տա-
հա 10000 ասքէր իսթէմիշ. Շիմ-
տի բաշայի մէրգուժըն գօմանտա
սը ալթընտա 70,000 ասքէր պու-
լընուպ ասըլար իւզէրինէ հիւ-
ճուճա պաշալաճագ ըմըշ Թիւրք
օրտուկեանը օլան Սանաատան եա-
րըմաաթէօթէտէ Թիւրք հիւքմիւ
կէչմէյօր. ըսեան րէյիսի Մահմուտ
Եահանըն հիւքմիլնտէ օլուպ, ա-
նըն քէստիկի բարալար իչլէյօր :

— Սէլանիկ օրտուսունա տահա
իքի ֆըրգա րէտիֆ իլալէ իթ-
մէք էմր օլունմուշ տըր : Հէր
կիճէ Պուրսատան կէլէն րէտիֆ-
լէր Մախսուսէ վաքօրլարը իլէ
Սէլանիկէ կէօնտէրիլիյօր Պու
հարպ հաղըլլարը Բուսիայա
ֆէնա Թէէսիս իթտիկինտէն
օսմանը քեաղըտլարըն ֆիլաթը
տիւշմիւշ տիր :

ՏԱԽԻԼԻԷ

Պուլկարիա օրտուսունա եէնի սէ-
նէտէ 10 ալայ տահա իլալէ իթ-
մէք իչիւն հարպիլիլ նաղըրը Թէ-
ֆէրիւրտէ իմիշ :

— 1907 սէնէսի իչիւն Պուլ-
կարիանըն ասքէրիլիլ պիւտճէսի-
նէ 10 միլիոն ֆր. տահա զամմ
օլընմասը գարարկիր օլմուշ տըր :

— Պուգրէշ սէրկիսի պիր սէնէ
տէվամ իթմէք վէ պէյնէլ մէյէլ
սէրկիսի հալինէ դօյմագ իչիւն
Պուլկարիանըն տախի իշթիւրաք
իթմէսի Թէքլիֆ օլունմուշ տըր :

— Թալա կազէթասընա պինա-
էն, Օսմանբաղարը 4 քէյիլ հիւ-
քիւմէթին իզնի իլէ սաաթ ճի-
վարընտա մալ արամըշլար վէ
150,000 ֆր, գըլմէթինտէ էճնաա
սիքքէ վէ սաիրէ պուլմուշլար :

ԲՈՒՍԻԱ

Գատէթ Թապիր օլընան Գանս-
թիթիլիսինէլ — տէմօկրատ բար-
թիլին (սահմանագր. — ռաճիկալա-
րական) գօնկրէսինին Բուսիատա
Թէճէմմիւսինէ միւսատա օլըն-
մատըղը սէպէպլէ, մէքըիւր բար-
թիլին մէպուսլարը Ֆինլանտիա-
նըն բաթիլաթը սալըլան Հէր-
սէնկֆօրտա Թօրլանտըլար իթտի
զիրա Ֆինլանտիա հէր նէգատար
Բուս իմքէրաթօրլըղընա տախիլ
իսէտէ միւսթագիլպիր էյալէթի
միւմթագէ օլմաղլէ, մահէլին գա-
նունլարը միթիլիլէրէ վէ մաթ-
պուլթա քէմալի սէրպէստիլիլթ
վէրմէքտէ տիր : Մալիւժ օլտըղը
իւզրէ Ջար Տուճայը տաղըթմա-
սընտա, 200 գատար մէպուսլար
Թէքրար ֆինլանտիանըն վիպօրկ
չէհրինէ Թօրլանտագ Բուսիանըն
ուճուճ էհալիսինէ խիթապ պիր
պէյաննամէ նէշրի իլէ, հիւքիւ-
մէթ Տաճայը եէնիտէն աչմատըգ-
ճա վէրկի վէ ասքէր վէրիլմէմէ-
սինի էհալիլիլ Թալիլիլ իթմիշ-

լէր իտի :
Պու տէֆա տախի Գպտէթ բար-
թիլինին գօնկրէսի Հէքսէնկֆօր-
տա Թօրլանմըշ, վէ հիւքիւմէթի
հաղըրէնին Թէքլիկաթընա գար
չը Թուլթաճաղարը Թարիկ իչիւն
միւլէրէրէ իթմէքտէ տիրլէր :

Սօն Թէլէկրաֆա պինաէն, գ-
նկրէէ իշթիւրաք իտէնլէրին պիր
գըսմը վիպօրկ պէյաննամէսինին
Թալիլիլիլ իւզրէ էհալիլ նէ վէր-
կի նէտէ ասքէր վէրմէմէլի տէ-
յօր. տիրլէր գըսմըտէ տէյօրքի
էվլէթ էհալիլ վէրկի վէրմէսին,
ֆագաթ ասքէր վէրսին, զիրա եէ-
նի կիտէճէք ասքէրլէր էվլէլտէն
սիւահ ալթընտա պուլընան աս-
քէրլէրին ֆիքրինի տախի քէն-
տիլէրինէ ճէլպ իտէրլէր, հանի
գանտըրլար Գէմէք Գատէթլէր-
ին գօնկրէսի պիւթիւն պիւթիւնէ
հիւքիւմէթը հաղըրէյէ մուխա-
իֆ տիր :

Գատէթլէր Բուսիանըն էն գուլ
վէթիլ բարթիլի օլուպ, հիւքիւ-
մէթլէ չարըրմագ վէ իթիլալ
գալտըրմագ իչիւն գարար վէր-
իյօրլար տէմէք տիր :

— Սուչատան Օլիմչէրիլիլ կիթ-
մէքտէ օլան Սեգրաօլիլ ժօրժի
նամ վաքօրտա 25 քէյիլիք պիր
չայգա գուճաննասը կիճէ եա-
րընա եագըն էլլէրինտէ սիւահ
օլարագ վաքօրըն Թայֆէլէրի վէ
իւչիւննի մէվգըր Եօլճըլարը ճէպ-
րէն անպարա էնտիլիլիլէր, վէ
120,000 րուպլի զասպ իտէրլէր :

Պիրինի մէվգընըն Եօլճըլարը
Խըսըղլարըն իւզէրինէ ալթէշ
իտէրլէրտէտէ, հայտուլար էլլէ-
րինտէ պուլընան իքիւննի գա-
տանլարը վէ Թայֆէլէրի գուչու-
նա տիղմէք Թէհտիտի իլէ, պի-
րիննի մէվգըտան ալթէլին քէ-
սիլմէսինի պաշ գարտանտան
Թալէպ իտէրլէր :

Խըսըղլար պու Եօլտա ալա-
ճագլարընը ալտըղտան սօնրա
պիր գալըրլէ Թայֆէլէր քէնտի-
լէրինի գարայա չըգարմալարընը
էմր իտէրլէր : Վէ գարայա չըգ-
տըղլարընտա Թայֆէլէրէ 10ար
րուպլի պախչիշ վէրուպ զայպ օ-
լուրլար :

ԱՃԷՄԻՑԱՆ

Թէհրան — Մէճլիսի մէպուսան
պէօյիլ սէրայըն սալասընտա
Թանթանաի աղիմէ իլէ աչըլտը.
Էլլիլէր վէ րէճալ հաղըր ըտըլար :
Միլլի մարշ Թէհրէնիլմի իլէ Շահ
մօլլալարը վէ ֆէհրան մէմուր-
լարը Էթրաֆընտա մէճլիսէ կիր-
տի, քիւչաթ նութգընը օգուտու
վէ տէտի էհալիլ իսթիլալիլիլ-
թէ միւսթէհագ պուլունիլիլ զանն
իւլիլիլ, վէ սէրպէստիլիլիլ սուի
իւլիլալ իթմէյէճէկինէ գանիլիլ,
մէպուսլարըն հիւքիւմէթէ մուս-
վէնէթլէ Թէքրագընտա Թէմի-
նինէ չալըլաճագլարընը մէմուլ
իտէրլար : Շիտէթլէ ալգըլան-
տը :

ՕՓԷԼ ՍԱՄԱՐՆ

ԱՂԵՔԱՆՏՐԻԱ

Ճամի րեպանաի դէն րիւ 18

Տրար Ս. Շէքրեանի վարչութեան
թակ գտնուող այս ծովագերեայ եւ
օղակտ պանդօղը իր մաքրութեամբը
իւ ամեն կատարելութեամբը յանձնա-
րարելի է մէր հայրենակիցներուն : Այ-
ցելուն հոն կը գտնէ նաեւ մաքուր
ճաշարան Դ արեւելեան եւ եւրոպական
ճաշակով մաքուր եւ համաթամ կերա-
կուրներով Գիները չափաւոր են :

ԹԻԻՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ . 9 Սեպտեմբեր .

ՋԱԽԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վակօն	50-55 լիպ. 7-30/-10
Արապա	52-58 լիպ. 7 -/10. 40
ԱՐՔԱ,	
Վակօն 100 քիւլ	10. 20/10. 40
Արապա	42-47 լիպ. 6/6- 40
ԵՈՒԼԱՅ արապա	33/36 լիպ. 4. 20/5.
» 100 քիւլ	11. 11. 25
ՋԱՎՏԱՐ արապա	52/57 լիպ. 7/7. 20
ՖԱՍՈՒԼԵԱ արապա	100 քիւլ 20/27
ՌԱՔԻՑԱ	100 քիւլ — Եօգ
Արապա	100 քիւլ Եօգ
ՏԱՐԸ արապա	6. 6/40
ԲՕԼՕՁ արապա	55-60 լիպ. 8. 8. 50
ՄԻՍԻՐ 57-58 լիպ. առապա	6. 40/7. 00
» 100 քիւլ	9. 20/9. 50
Կիւնտէ վակօն	13/15 վէ 500-600
արապա կէլմէքտէ . վակօն մուսմէ-	
լէսի նարօյէօն	20 ֆր. արապա մու-
ամէլէսի նարօյէօն	20. 20

ՊԱԳԱԼԻՑԷ

Վարնա րեպանտա	պագգալիլիլ
մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալթուն	
ֆրանք իլէ :	
ԳԱՀՎԷ	2.15/ 2.25
Շէֆէր նէմցէ	.84
Շէֆէր քէսմէլ	սանտրդ 42 00
Բիւրինճ ճէնօլա չուվալը	42.
» ֆիլիպէ	» 35
» Ինկիլիլ	» 32
Բիլգօ	» 49.
ԿԱՋ Սանտըր	10 80
Ջէթիլի եաղը քիւլ	80-95
ԳՈՒՐՈՒ Իւզիւլ	45
Եուճըրթա	100 ատէթի 7. 20

ՄՇԱԿ

Օրաթերթ քաղաքական, գրական
Բաժնեգինը՝ Եւրոպայի համար 30 ֆր.
Ամերիկայի համար 6 տոլար, Պարսկաս-
տանի եւ Ռուսաստանի համար 10 րուպ-
լի տարեկան :
Հասցէ՝ Խմբագրութիւն «ՄՇԱԿ»ի
(Կովկաս) Թիֆլիս

Одговорникъ А. Курбетиянъ

печатница Д. Тохоровъ С. не—Варна.